

СЕКЦІЯ 1 СВІТОВЕ ГОСПОДАРСТВО І МІЖНАРОДНІ ЕКОНОМІЧНІ ВІДНОСИНИ

УДК 339.56 (477+73)

Король М.М.*викладач кафедри міжнародних економічних відносин
Ужгородського національного університету***Мудренко К.П.***студент факультету міжнародних відносин
Ужгородського національного університету*

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО

У цій науковій публікації авторами розглянуто тенденції розвитку торговельно-економічного співробітництва між Сполученими Штатами і Україною. Зокрема, проаналізовано динаміку обсягів торгівлі товарами між Україною та США за роки незалежності, основні позиції українсько-американського експорту та імпорту товарів, а також проаналізовано головні проблеми двостороннього торговельного та економічного співробітництва. Зроблено висновки та перспективи подальшого стратегічного розвитку у цьому напрямі.

Ключові слова: стратегічне партнерство, експорт, імпорт, зовнішньоторговельний оборот, двосторонні економічні відносини.

Король М.М., Мудренко К.П. ТОРГОВО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ СОТРУДНИЧЕСТВО УКРАИНЫ И США

В этой научной публикации авторами рассмотрены тенденции развития торгово-экономического сотрудничества между Соединенными Штатами и Украиной. В частности, проанализирована динамика объемов торговли товарами между Украиной и Китаем за годы независимости, основные позиции украинско-американского экспорта и импорта товаров, а также проанализированы главные проблемы в двустороннем торговом и экономическом сотрудничестве. Сделаны выводы и перспективы дальнейшего стратегического развития в данном направлении.

Ключевые слова: стратегическое партнерство, экспорт, импорт, внешнеторговый оборот, двусторонние экономические отношения.

Korol M.M., Mudrenok K.P. USA-UKRAINE ECONOMIC AND TRADE COOPERATION

In this research paper the authors have reviewed the trends of development of economic and trade cooperation between United States and Ukraine. Also the authors have analyzed the dynamics of volume of trade between Ukraine and USA over the years of Ukraine's independence and main trade positions of Ukrainian – USA export and import merchandise operations, as well as the main problems of mutual trade and economic cooperation. Upon results of research, have been drawn conclusions and perspectives of further strategic development in this direction.

Keywords: strategic partnership, export, import, volume of trade, mutual trade relations.

Постановка проблеми. Стрімкий розвиток інтернаціоналізації господарсько-економічних зв'язків та зростання впливу глобалізаційних процесів на розвиток сучасної системи міжнародних економічних відносин формує перед країнами низку завдань, від успішної реалізації яких залежать їх добробут та економічний розвиток. Здобуття Україною незалежності дозволило Україні стати повноправним учасником сучасної системи міжнародних економічних відносин, та поставило перед нею нові виклики глобалізаційного процесу, які сформували низку актуальних завдань, пов'язаних з пошуком нових джерел конкурентоспроможності та створенням і поглибленням партнерських відносин з тими країнами, співробітництво з якими дало б можливість надати поштовх та прискорити розвиток і модернізацію національної економіки.

Саме тому головним завданням зовнішньоторговельної політики України на сучасному етапі є розбудова стратегічних партнерських відносин з інтеграційними об'єднаннями та окремими країнами, взаємодія з якими має важливе значення для розвитку національної економіки. Так, серед ключових стратегічних партнерів України на рівні країн-глобальних гравців, що здійснюють неабиякий вплив

на розвиток міжнародної торгівлі, займають своє почесне місце Сполучені Штати Америки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі теоретичні та практичні аспекти формування відносин стратегічного партнерства покладені в основу досліджень вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема українських учених В. Андрійчука, О. Білоруса, М. Білоусова, В. Борщевського, В. Вергуна, О. Гончаренка, В. Грановського, О. Дергачова, І. Долгова, М. Долішнього, І. Жовкви, О. Зарубінського, Д. Лук'яненка, Ю. Макогонна, М. Мальського, М. Мацяха, В. Мельника, А. Мокія, Н. Науменко та інших. Серед іноземних авторів, які досліджували відносини стратегічного партнерства в контексті взаємодії між окремими фірмами, варто виокремити А. Родріго, Е. Гейслера, Х. Луо, Д. Шена, Б. Барнса, Б. Дейла, Д. Волкера, К. Немпсона та ін. Проте, попри значні дослідження та досягнення вітчизняних та зарубіжних науковців, недостатньо вивченим є аналіз українсько-американських відносин.

Постановка завдання. Основним завданням даної наукової публікації є аналіз сучасних тенденцій розвитку двосторонніх економічних відносин між Україною та США.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогоднішній день США, виступаючи в ролі одного із найбільших торговельних суб'єктів у світі, традиційно залишаються одним із провідних партнерів України у сфері торговельно-економічного співробітництва. Українські та американські підприємці, незважаючи на низку ризиків і відмінностей, завжди були зацікавлені у збільшенні обсягів взаємної торгівлі, удосконаленні взаємного доступу на ринки товарів і послуг та створенні нових робочих місць (рис. 1). Обидві країни завжди активно співпрацювали з метою зменшення бар'єрів у торгівлі та забезпечення вільного взаємного доступу до ринку. Так, свого часу США надали Україні торговельні пільги в рамках своєї Генералізованої системи преференцій, скасували поправку Джексона-Веніка стосовно України, визнали ринковий статус української економіки та проголосили намір сприяти вступу нашої держави до низки міжнародних організацій, зокрема, активно підтримували набуття Україною членства в СОТ.

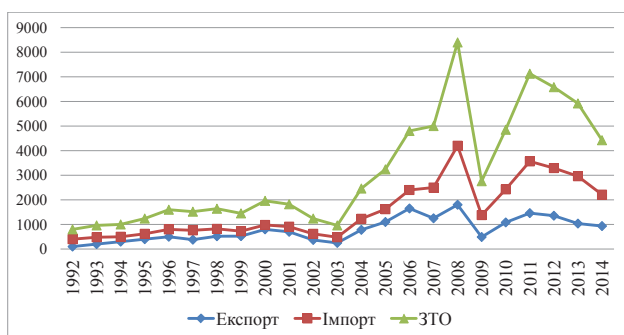

Рис. 1. Динаміка обсягів торгівлі товарами між Україною та США за роки незалежності (1992–2014 рр.) (млн дол.) [1]

Ефективним механізмом забезпечення розвитку торговельно-економічної співпраці між Україною та США є діяльність українсько-американської Ради з торгівлі та інвестицій, її робочих органів і груп, головними цілями функціонування якої є покращення умов двосторонньої торгівлі та зміцнення взаємовигідних економічних зв'язків [2]. З метою пришвидшення і підвищення ефективності ведення двосторонніх переговорів на робочому рівні з торговельних, інвестиційних і комерційних питань також було створено експертну групу з питань торгівлі, перше засідання якої було проведене на початку лютого 2013 року [3].

Щодо двосторонньої торгівлі, то за даними Державної служби статистики України, станом на

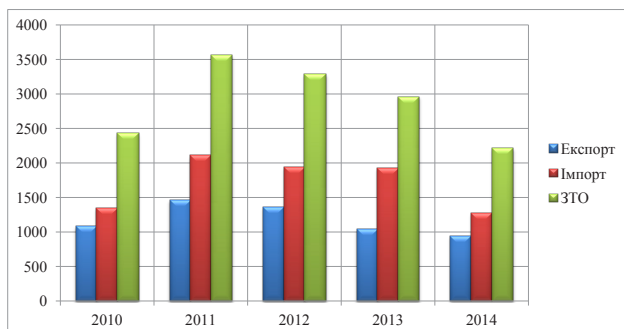

Рис. 2. Динаміка обсягів торгівлі товарами між Україною та США за 2011–2014 рр. (млн дол.) [1]

кінець 2014 року експорт товарів з України до США склав 668 млн дол. (порівняно з 2013 роком відбулося падіння на 22,4%), імпорт товарів з США склав 1926,5462 млн дол. (падіння на 29,9%) (рис. 2).

Таким чином, дефіцит балансу двосторонньої торгівлі наразі становить 1258,6195 млн дол. При цьому відбулося падіння експорту українських товарів до США на 9,8% (або на 102 млн дол.), що на кінець 2014 року становить 934 млн дол. У той же час імпорт американської продукції в Україну впав на 33,6% (або на 646 млн дол.) та склав загалом на кінець звітного періоду 1278 млн дол. За 2014 рік український експорт до США скоротився на 9,8%, або на 102 млн дол. у порівнянні 2013 роком та склав 934 млн дол.

Зменшення українського експорту до США пов'язане із падінням обсягів поставок за такими товарними групами українського експорту: продукти неорганічної хімії (10,4% у загальній структурі експорту) на 183 млн дол., або на 67,7% у порівнянні з 2013 роком, вироби з чавуну та сталі (13% у загальній структурі експорту) на 37 млн дол., або на 25,3% у порівнянні з 2013 роком та екстракти дубильні або фарбувальні, барвники, фарби і лаки (1,4% у загальній структурі експорту) на 10 млн дол., або на 46% (рис. 3).

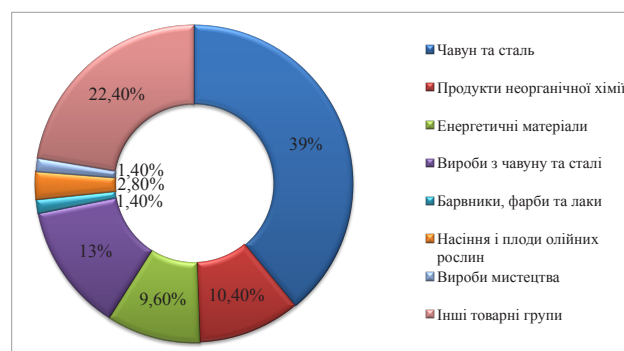

Рис. 3. Основні товарні позиції експорту України до США за 2014 р. [4]

Незважаючи на зменшення загального обсягу українського експорту, за відповідний період відбулося зростання обсягів українського експорту до США за окремими торговельними групами. Зокрема, по основній товарній групі українського експорту, а саме – чавун та сталь (39% у загальній структурі експорту) на 50 млн дол., або на 18,2% у порівнянні з 2013 роком. Крім того, значне зростання експорту відбулося по таким товарним групам: енергетичні матеріали, нафта та продукти її перегонки (9,6% у загальній структурі експорту) – зростання поставок на 10 млн дол., або на 14%; залізничні або трамвайні локомотиви, засоби пересування по залізниці або аналогічних коліях та їх частини, шляхове обладнання та пристрої для залізничної та трамвайної мережі та їх частини, обладнання сигналізації для шляхів сполучення (2,5% у загальній структурі експорту) – зростання поставок на 14 млн дол.; насіння і плоди олійних рослин, інше насіння, плоди та зерно, технічні та лікарські рослини, соломка і корми (2,8% у загальній структурі експорту) – зростання поставок на 22 млн дол. та вироби мистецтва, предмети колекціонування або антикваріат (1,4% у загальній структурі експорту) – зростання поставок на 11 млн дол. [4].

Імпорт американської продукції до України за 2014 рік впав на 29,9% (або на 646 млн дол.) та склав

загалом на кінець звітної періоду 1278 млн дол. Зменшення американського імпорту до України пов'язане зі скороченням обсягів поставок товарів традиційного імпорту із США, які разом складають 87,1% від усього імпорту американської продукції, зокрема (рис. 3.8.): засоби наземного транспорту, крім залізничного рухомого складу і трамваїв) – зменшення поставок на 128 млн дол. (14,3% у загальній структурі імпорту); енергетичні матеріали; нафта та продукти її перегонки – на 49 млн дол. (36,5% у загальній структурі імпорту); риба і ракоподібні – на 49 млн дол. (6,6% у загальній структурі імпорту); ядерні реактори; бойлерні машини; машинне устаткування та механічне обладнання – на 50 млн дол. (29,7% у загальній структурі імпорту) (рис. 4) [4].

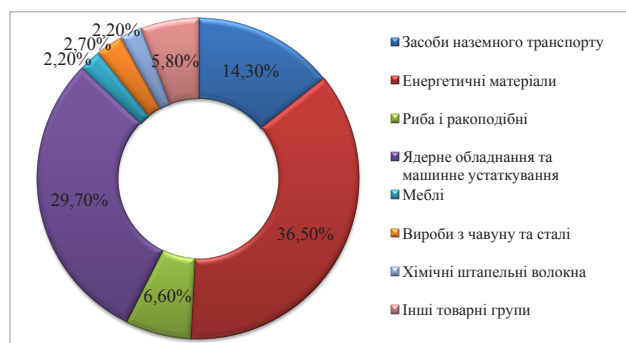

Рис. 4. Основні товарні позиції імпорту України з США за 2014 р. [4]

За даними Державної служби статистики України, експорт вітчизняних послуг до США за 2014 рік склав 644,2 млн дол. (порівняно з 2013 роком відбулося зниження на 11,1%), імпорт склав 264,1 млн дол. (зниження – на 27%). Позитивне сальдо торгівлі послугами за 2014 рік склало 380 млн дол. [5].

Таким чином, протягом останніх 3-х років простежується чітка тенденція до зниження двостороннього товарообігу між Україною та США, спричинена зниженням обсягу як імпортих (падіння на 29,9%), так і експортних операцій (падіння на 22,4%). Таке падіння спричинене насамперед зменшенням попиту на окремі товарні групи-лідери українського експорту з боку США, а саме продукти неорганічної хімії та вироби з чавуну та сталі, які грають вагомий роль у двосторонній торгівлі. Як результат, основними експортними позиціями України на сьогодні стають промислова та сільськогосподарська сировина, що призводить до ще більшого дисбалансу у товарній структурі та фактично зумовлюють поглиблення сировинного характеру українського експорту.

На сьогодні проблем дискримінаційного характеру в торговельній сфері між Україною та США немає. Проте залишаються питання застосування з боку США до України антидемпінгових та компенсаційних захисних заходів, запроваджених на імпорт деяких видів продукції металургійної та хімічної промисловості походженням з України. У США чинні антидемпінгові обмеження щодо шести видів української продукції (карбамід – 68,26%, нітрат амонію – 156,29%, феросилікомарганець – 163%, сталева арматура – 41,69%, прутки – 116,37%, гарячекатаний прокат – 90,33%). Також існують суперечності щодо розмірів демпінгової маржі для українських підприємств, яка була розрахована ще за часів невизнання ринкового статусу економіки України, тому її розміри є безпідставно великими і по суті заборонними. Згідно з чинним законодавством США, пере-

гляд антидемпінгових заходів з метою перерахунку розміру демпінгової маржі можливий лише за умови наявності поставок до США за період дії антидемпінгових обмежень. Однак, зважаючи на високі первісні розрахунки антидемпінгових мит, українські підприємства фактично позбавлені можливості здійснювати поставки власної продукції на американський ринок і в результаті не мають права порушувати проміжний перегляд чинних антидемпінгових обмежень [6].

Розвиток українсько-американської торговельної співпраці відбувається на тлі збереження певних суперечностей, які призводять до його гальмування. Серед можливих ризиків поліпшення двосторонньої торгово-економічної співпраці слід підкреслити: зниження попиту і цін на продукцію металургійної і хімічної промисловості; зростання вартості імпортованих енергоносіїв для України; наявність нетарифних обмежень щодо доступу на американський ринок; високий рівень зношеності основних фондів українських підприємств, що значним чином знижує конкурентоспроможність останніх на ринку США; недостатній рівень двосторонньої науково-технічної співпраці; політична нестабільність, високий рівень корупції, низький рівень виконавської дисципліни в Україні; недостатній рівень захисту інтелектуальної власності в Україні; відсутність налагодженого механізму співпраці на рівні Ради Безпеки ООН, G7, Організації економічної співпраці і розвитку (ОЕСР) тощо.

Також варто звернути увагу на необхідність цілеспрямованого вирішення низки наступних поточних та довгострокових проблем. По-перше, варто знайти компромісне вирішення торговельних та інвестиційних суперечок, у тому числі – забезпечити захист торговельних інтересів України та перегляд раніше запроваджених проти України обмежувальних торговельних заходів, зокрема щодо експорту продукції української легкої промисловості. Також необхідно забезпечити постійний моніторинг ситуації щодо можливого введення державними органами США нових антидемпінгових заходів стосовно продукції з України та приділити увагу якнайскорішій адаптації української системи стандартизації і сертифікації до міжнародних норм, оскільки наразі вона стримує розширення торговельно-економічної співпраці України з країнами-партнерами та зокрема з США. Разом з цим важливим є забезпечити максимально сприятливий режим митного контролю для імпорту високотехнологічного та наукоємного обладнання зі США, особливо у сфері енергоефективності.

Окрім вищезгаданих кроків, важливими також є інтенсифікація науково-технічної співпраці між Україною та США як на академічному, так і на університетському рівнях, ширше залучення випускників американських програм обміну до роботи в галузі міжнародної співпраці, торгівлі, фінансів тощо з метою вироблення більш гнучкого та послідовного партнерства між Україною та США. Одним із найголовніших завдань залишається активізація діалогу уряду України з урядовими установами США з метою підвищення ефективності двосторонніх економічних відносин, вироблення спільної сучасної стратегії двостороннього торговельно-економічного партнерства, яка б враховувала наявні переваги та національні особливості економічного розвитку обох країн і сприяла розвитку довгострокових взаємовигідних зв'язків як на рівні держави, так і приватного сектора.

Висновки з проведеного дослідження. З наведеного вище можна зробити такі висновки. На сьогодні

місце України у зовнішньоторговельній політиці США залишається досить невизначеним та нестабільним. Незважаючи на активну торговельно-економічну співпрацю між двома країнами, тенденції динаміки та структури двосторонньої торгівлі останніх років між Україною та США вказують на значні проблеми у сфері двосторонніх торговельно-економічних відносин. Це насамперед проявляється у значному послабленні торговельних зв'язків та зменшенні обсягів двосторонньої торгівлі, що насамперед спричинено падінням обсягів імпорту американської продукції Україною, та зміною товарної структури українського експорту в США. Вирішення цих та інших поточних та довгострокових проблем розвитку українсько-американської торговельно-економічної співпраці є особливо актуальним, оскільки насамперед сприятиме підтриманню позитивної динаміки економічного зростання та життєвого рівня українського населення, підвищенню рівня енергетичної безпеки та послабленню енергетичної залежності України, отриманню доступу до передових високих технологій та прискоренню інтеграції України до міжнародних структур і організацій.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Trade in Goods with Ukraine [Електронний ресурс] // U.S. Department of Commerce. – Режим доступу : <http://www.census.gov/foreign-trade/balance/c4623.html>.
2. U.S-Ukraine Business Council (USUBC) Mission [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.usubc.org/site/u-s-ukraine-business-council-usubc-mission-2>.
3. Торговельно-економічне та інвестиційне співробітництво між Україною та Сполученими Штатами Америки [Електронний ресурс] // Херсонська торгово-промислова палата. – Режим доступу : <http://www.tpp.ks.ua/zovnishnoekonomichna-diyalnist/analitichnij-material/pivnichna-amerika/78-spolucheni-shtati-ameriki/729-usa23052013.html>.
4. Стан торговельно-економічного співробітництва між Україною та Сполученими Штатами Америки [Електронний ресурс] // Посольство України в Сполучених Штатах Америки. – Режим доступу : <http://usa.mfa.gov.ua/ua/ukraine-us/trade/statistics>.
5. Географічна структура зовнішньої торгівлі послугами за 2014 рік [Електронний ресурс] // Державна Служба Статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.
6. Торговельні обмеження США щодо України [Електронний ресурс] // Міністерство економічного розвитку і торгівлі України. – Режим доступу : http://www.ukrexport.gov.ua/ukr/econ_spivirob/usa/1693.html.

УДК 339.727.22

Мацука В.М.

*кандидат економічних наук,
доцент кафедри менеджменту
Маріупольського державного університету*

ОСОБЛИВОСТІ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТИВАННЯ В УКРАЇНІ

В статті досліджено особливості залучення іноземних інвестицій в Україну. Проаналізовано масштаби, географічну, галузеву та регіональну структури іноземного інвестування. Визначено проблеми надходження іноземних інвестицій, та запропоновано основні шляхи їх вирішення.

Ключові слова: інвестиції, іноземні інвестиції, прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал), інвестиційна політика, глобальне інвестиційне середовище.

Мацука В.Н. ОСОБЕННОСТИ ИНОСТРАННОГО ИНВЕСТИРОВАНИЯ В УКРАИНЕ

В статье исследованы особенности привлечения иностранных инвестиций в Украину. Проанализированы масштабы, географическая, отраслевая и региональная структуры иностранного инвестирования. Определены проблемы притока иностранных инвестиций, и предложены основные пути их решения.

Ключевые слова: инвестиции, иностранные инвестиции, прямые иностранные инвестиции (акционерный капитал), инвестиционная политика, глобальная инвестиционная среда.

Matsuka V.M. THE FEATURES OF FOREIGN INVESTMENTS IN UKRAINE

The features of the foreign investment attraction in Ukraine are researched. The scope, geographical, sectoral and regional structure of foreign investment are analyzed. Problems of foreign investment inflow are identified and basic solutions are offered.

Keywords: investments, foreign investments, foreign direct investment (stock capital), investment policy, global investment environment.

Постановка проблеми. На сучасному етапі світова економіка розвивається в умовах відносно низьких темпів зростання, освоєння інвестицій та погіршення кон'юнктури світових фінансових ринків. Геополітичні ризики, центрами яких є Україна та Близький Схід, мають значний вплив на світову фінансову систему. Події в Україні, а саме політичні та економічні потрясіння, анексія Криму та військові дії на Донбасі призвели до зниження інвестиційної активності, згортання інвестиційних проєктів та вивезення іноземного капіталу з українського ринку. В умовах відпливу інвестиційних капіталів без кар-

динальних реформ, ефективної інвестиційної політики та гарантій безпеки для інвесторів неможливий розвиток малого та середнього бізнесу і значний прогрес України в напрямку притоку іноземних інвестицій. Вивчення особливостей залучення акціонерного капіталу дозволить максимально використати всі позитивні ефекти іноземного інвестування задля розвитку інфраструктури інвестиційної діяльності, поліпшення бізнес-клімату, забезпечення сталого економічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема залучення іноземного капіталу належить